

Univerza v Mariboru

Fakulteta za logistiko

Evalvacija posvetov »Heroji furajo v pižamah«

Avtorji: dr. Tina Cvahte Ojsteršek, dr. Darja Topolšek

Celje, 2021

Poročilo je izdelano kot del programa [Heroji], ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje programov varovanja in krepitev zdravja do leta 2022.

Kazalo vsebine

UVOD	2
1 MATERIALI IN METODE	3
1.1 VPRAŠALNIK.....	4
3 REZULTATI RAZISKOVANJA	5
3.1 DEMOGRAFIJA.....	5
3.2 ANALIZA VPRAŠALNIKOV PRED POSVETOM	6
3.3 ANALIZA VPRAŠALNIKOV PO POSVETU.....	9
3.4 PRIMERJALNA ANALIZA ODGOVOROV ANKETE PRED IN PO POSVETU	10
SKLEP	20
PRILOGE	21
PRILOGA 1: VPRAŠALNIK PRED POSVETOM	21
PRILOGA 2: VPRAŠALNIK PO POSVETU.....	23
PRILOGA 3: PREDLOG PRENOVLJENEGA VPRAŠALNIKA PRED POSVETOM	25

Kazalo slik

SLIKA 1: ANKETIRANCI GLEDE NA STAROST.....	6
SLIKA 2: STRINJANJE S TRDITVAMI PRED POSVETOM.....	7
SLIKA 3: STRINJANJE S TRDITVAMI PO POSVETU.....	9

Kazalo tabel

TABELA 1: STATISTIKA OCEN POSAMEZNIH TRDITEV PRED IN PO INTERVENCIJI.....	11
TABELA 2: REZULTATI T-TESTA ZA OCENE POSAMEZNEGA PARA TRDITEV PRED IN PO INTERVENCIJI	13

Uvod

V okviru projekta HEROJI, katerega izvedbo sofinancira Ministrstvo za zdravje RS, Zavod Vozim izvaja delavnice z mladimi, katerih namen je zmanjšati število voženj pod vplivom alkohola. Delavnice Heroji furajo v pižamah oz. praktični del na posvetih sta del te iniciative. Namen iniciative je združiti številne deležnike na področju zmanjševanja voženj pod vplivom alkohola z osredotočenostjo na mlade (dijake 3. letnikov srednjih šol), ki so v procesu pridobivanja vozniškega izpita ali v obdobju, ko to postane aktualno. Iniciativa poteka že 4. sezono in deluje na nacionalnem in lokalnem nivoju – na nacionalnem poteka predvsem ozaveščanje s pomočjo medijske kampanje, na lokalnem pa implementiramo celostni preventivni model. Do sedaj je bilo pokritih že 13 občin s številnimi pridruženimi in izvedene akcije v vseh slovenskih regijah.

Z udeleženci se pred in po posvetu izvede anketni vprašalnik, kjer se preverijo njihovi odnosi do različnih situacij in elementov prometne varnosti. To poročilo predstavlja analizo vprašalnikov, izvedenih pred in po delavnicah, ter identificira razliko med stališči udeležencev po tem, ko so prisostvovali na delavnicah.

1 Materiali in metode

Del projekta so tudi evalvacije posvetov »Heroji furajo v pižamah«. Da bi lahko evalvirali uspešnost posvetov, so se udeležencem PRED in PO posvetu razdelili vprašalniki (v prilogi). Ti posveti so bili izvedeni v 3. letnikih srednjih šol, in sicer v Ljutomeru, Murski Soboti in Polzeli.

V analizo je bilo v prvi fazi vključenih 81 vprašalnikov. Toliko je bilo namreč rešenih PRED posvetom. PO posvetu pa je delež rešenih vprašalnikov upadel na 65. Za primerjavo oziroma izvedbo primerjalnih analiz smo tako vključili le rezultate tistih udeležencev, ki so rešili vprašalnik PRED in PO posvetu.

Rezultati analiz anketnih vprašalnikov temeljijo na analizi podatkov v programskem paketu SPSS, ki poleg osnovnih statistik omogoča primerjavo med skupinami, ki v tem primeru predstavljajo primerjavo odgovorov iste osebe PRED in PO delavnici.

Odgovori na vprašalnika PRED in PO so bili najprej analizirani ločeno, kjer smo prek izračuna odstotkov odgovorov pridobili frekvenco posameznih ocen posamezne trditve, nato smo primerjali še povprečno vrednost ocene posamezne trditve pri celotni opazovani skupini. Nadalje pa smo primerjali odgovore posameznikov na iste trditve PRED in PO intervenciji. Za podrobnejšo analizo razlike v odgovorih PRED in PO posvetu smo izvedli t-test za odvisna vzorca, oz. parni t- test. Gre za statistični postopek, s katerim ugotovimo, ali je povprečna razlika med dvema nizoma opazovanja enaka nič (ničelna domneva). V parnem vzorčnem t-testu se vsak posameznik ali entiteta izmeri dvakrat, kar ima za posledico pare opazovanj. Skupne aplikacije t-testa parnega vzorca vključujejo študije nadzora primerov ali zasnove ponavljajočih se meritev. V določenih primerih smo v rezultatih zasledili tudi manjkajoče podatke, ki jih lahko opredelimo kot »neodgovor spremenljivke« (item non-response), saj pri določenih vprašanjih, tam kjer je npr. več trditvev, manjkajo vrednosti le pri nekaterih trditvah (in ne pri celotnem vprašanju). Ta problem smo rešili z eno izmed treh strategij reševanja manjkajočih podatkov in sicer z t.i. »metodo vstavljanja« na osnovi Bayesovega pristopa.

Za analizo predpostavimo ničelno hipotezo $H_0 = \mu_{PRED} - \mu_{PO}$ in osnovno raziskovalno hipotezo $H_1 = \mu_{PO} < \mu_{PRED}$. Pri tem je potrebno poudariti, da bomo za vsako trditev proučili smiselnost »usmerjenosti« </>, ker so nekatere trditve pozitivno usmerjene, nekatere pa negativno. Raziskovalna hipoteza je torej enostranska, saj domnevamo, da bodo rezultati po posvetu boljši (kar včasih pomeni, da bo številka »večja«, drugič pa »manjša« - odvisno od trditve).

1.1 Vprašalnik

Vprašalnik je zajemal dva sklopa, ki sta si vsebinsko v večini enaka. Razlog je v tem, da se je anketa izvedla PRED posvetom in PO njem, da se tako lahko ugotovi vpliv posveta na posameznika oz. na njegovo percepcijo dejavnikov, ki vplivajo na prometno varnost.

Vprašalnik PRED posvetom je zajemal dve vprašanji, od katerega je drugo vprašanje zajemalo 20 trditev, ki omogočajo ocenjevanje zavedanja vpliva opojnih substanc na varno vedenje voznika. Vsako trditev so anketiranci lahko ovrednotili na 5-stopenjski Likertovi lestvici (1- zelo se ne strinjam, 5 – zelo se strinjam). Prvo vprašanje se je glasilo »Imam vozniško dovoljenje«, na katerega so anketiranci odgovorili z Da ali Ne.

Vprašalnika PO posvetu pa je zajemal še dodatno vprašanje »Oceni vsebino in način izvedbe današnjega posveta od 1 do 5 (1 - zelo slabo, 5 - zelo dobro). Obkroži ustrezen odgovor.«.

Oba vprašalnika sta zajemala tudi demografski vprašanji o starosti in spolu.

3 Rezultati raziskovanja

Analiza rezultatov raziskovanja temelji na 81 vprašalnikih PRED posvetom in 65 vprašalnikih PO posvetu. Kot že omenjeno, so anketiranci reševali vprašalnik PRED in potem še PO posvetu. Sistem zbiranja podatkov je omogočal povezovanje odgovorov istega anketiranca, ki je vprašalnik rešil pred in po posvetu, kar omogoča primerjavo oz. analizo vpliva posveta na posameznika.

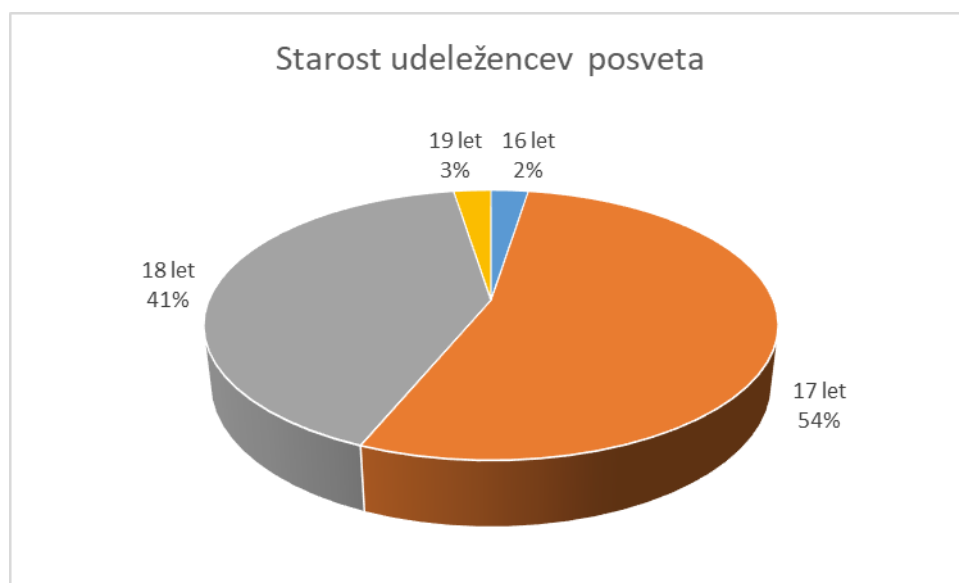
Vprašalnik je bil razdeljen na 3 dele (PRED posvetom dva sklopa in dodatno vprašanje PO posvetu). Tako na narejena tudi analiza, ki jo bomo razdelili na rezultate PRED posvetom, PO posvetu in potem izvedli še primerjavo med odgovori istega anketiranca.

3.1 Demografija

Prvi del vprašalnika se je nanašal na demografijo in osnovna vprašanja. Sodelujoče na posvetu smo vprašali o njihovi starosti in spolu, ter v nadaljevanju še o tem, ali imajo voziško dovoljenje ali ne.

Kot že omenjeno je anketo PRED posvetom rešilo 81 udeležencev, PO posvetu pa 65. Od vseh 81 anketiranih je bila večina stara 18 in 17 let (Slika 1). Glede na spol so anketiranci enakomerno udeleženi (40 žensk in 41 moških).

Slika 1: Anketiranci glede na starost

V nadaljevanju smo anketirance povprašali o tem, ali imajo voziško dovoljenje. 14 (17 %) od vseh enainosemdesetih anketiranih ima voziško dovoljenje, ostali ne.

3.2 Analiza vprašalnikov PRED posvetom

Drugi del vprašalnika je zajemal sledeče trditve:

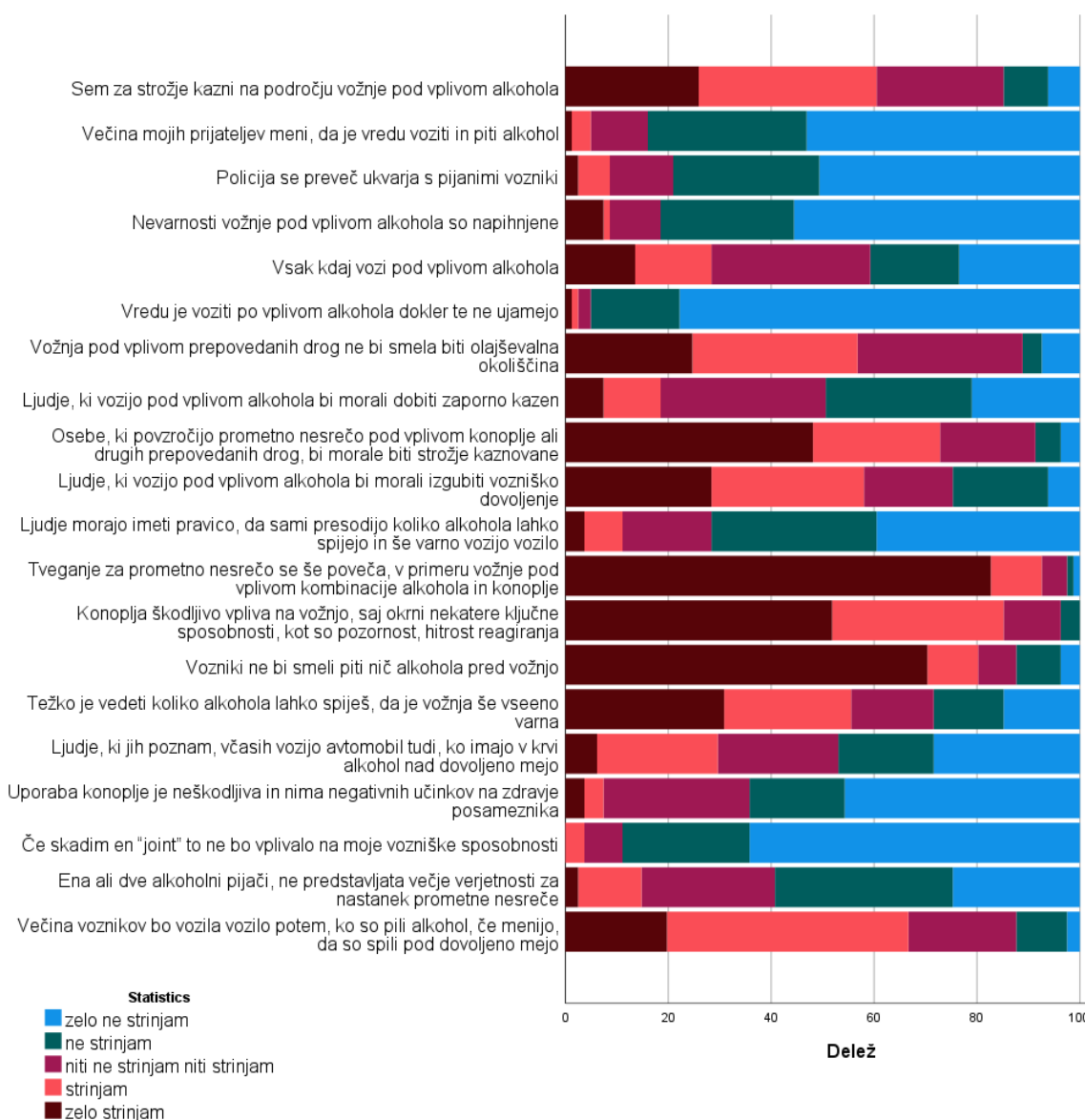
- Večina voznikov bo vozila vozilo potem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.
- Ena ali dve alkoholni pijači, ne predstavljata večje verjetnosti za nastanek prometne nesreče.
- Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje voziške sposobnosti.
- Uporaba konoplje je neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje posameznika.
- Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo.
- Težko je vedeti koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vseeno varna.
- Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo.
- Konoplja škodljivo vpliva na vožnjo, saj okrne nekatere ključne sposobnosti, kot so pozornost, hitrost reagiranja.

- Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje.
- Ljudje morajo imeti pravico, da sami presodijo koliko alkohola lahko spijejo in še varno vozijo vozilo.
- Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali izgubiti vozniško dovoljenje.
- Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti strožje kaznovane.
- Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali dobiti zaporno kazen.
- Vožnja pod vplivom prepovedanih drog ne bi smela biti olajševalna okoliščina.
- Vredu je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo.
- Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.
- Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so napihnjene.
- Policija se preveč ukvarja s pijanimi vozniki.
- Večina mojih prijateljev meni, da je vredu voziti in piti alkohol.
- Sem za strožje kazni na področju vožnje pod vplivom alkohola.

Na ta vprašanja so anketiranci odgovarjali z vidika strinjanja z njimi na Likertovi lestvici (1 zelo ne strinjam / 5 zelo strinjam).

Rezultati anket PRED posvetom so podani v nadaljevanju v grafični in opisni obliki.

Slika 2: Strinjanje s trditvami PRED posvetom

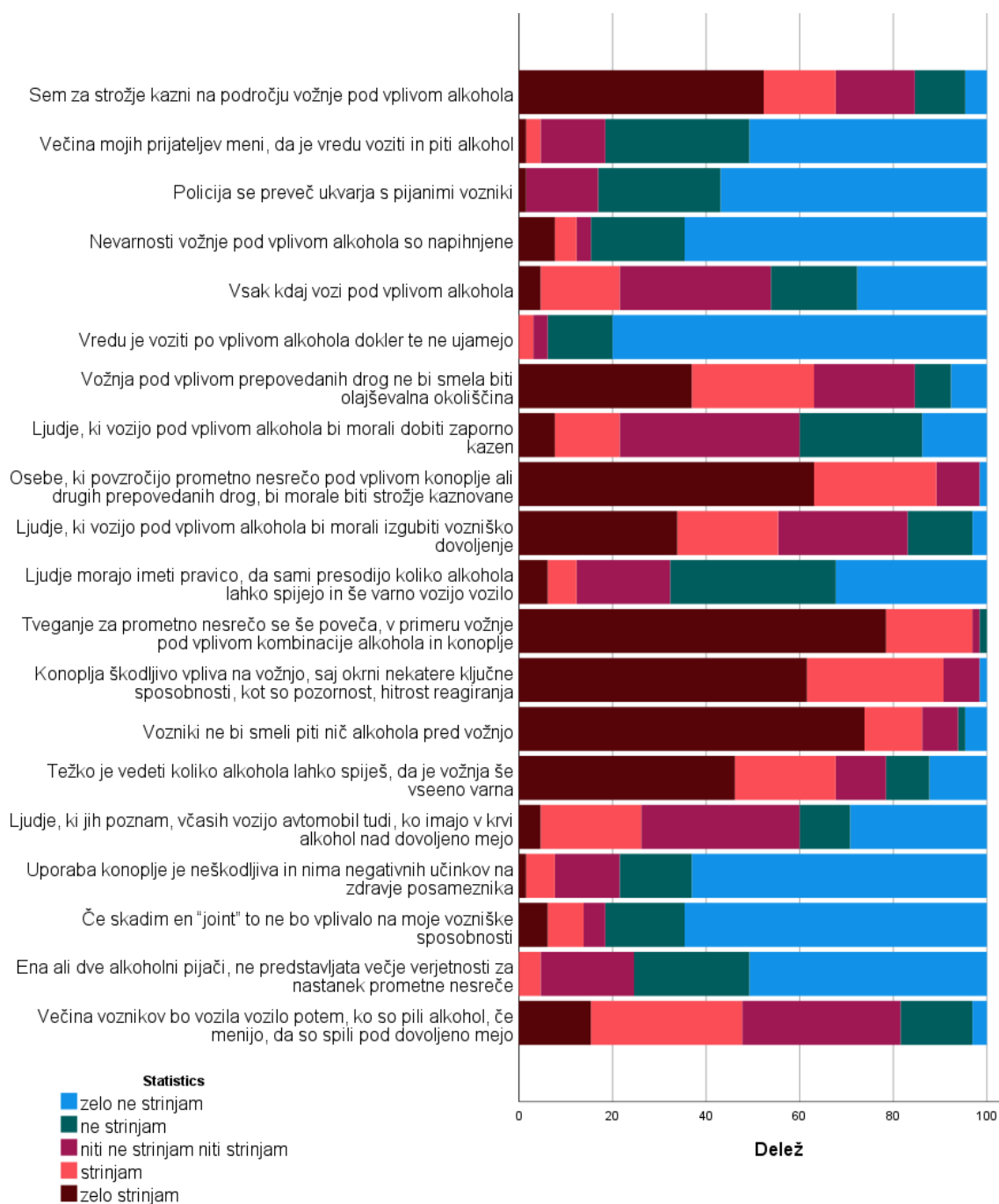

Glede na rezultate anketnega vprašalnika (Slika 2), povezanega s predstavljenimi trditvami, lahko povzamemo, da se anketiranci v največji meri »zelo ne strinjajo« s trditvijo »Vredno je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo« (v 77,8 %) in s trditvijo »Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje vozniške sposobnosti« (64,2 %). Največje strinjanje (»zelo strinjam«) pa so izkazali za trditev »Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje« (82,7 %) in »Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo« (70,4 %).

3.3 Analiza vprašalnikov PO posvetu

Prvi del vprašalnika PO posvetu je enak tistemu PRED posvetom, zaradi tega trditvev tukaj ne bomo ponovno pisali. Vprašalnik PO posvetu je imel dodatno vprašanje, ki se je glasilo: »Oceni vsebino in način izvedbe današnjega posveta od 1 do 5 (1 zelo slabo in 5 zelo dobro). Obkroži ustrezen odgovor.«.

Slika 3: Strinjanje s trditvami PO posvetu

Glede na rezultate anketnega vprašalnika (Slika 3), povezanega z predstavljenimi trditvami, lahko povzamemo, da se anketiranci v največji meri »zelo ne strinjajo« s trditvijo »Vredu je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo« (80,0 %), ter tudi s trditvijo »Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje vozniške sposobnosti« (64,6 %), enako velja za trditev »Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so napihnjene« (64,6 %), ter s trditvijo »Uporaba konoplje je neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje posameznika« (63,1 %). Največje strinjanje (»zelo strinjam«) pa so izkazali za trditev »Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje« (78,5 %) in trditev »Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo« (73,8 %).

V okviru vprašalnika PO posvetu je bilo zastavljeno še dodatno vprašanje, ki se je glasilo: »Oceni vsebino in način izvedbe današnjega posveta od 1 do 5 (1 zelo slabo in 5 zelo dobro).«. Anketirani so v 74 % odgovorili z »zelo dobro« (ocena 5) in v 26 % z oceno 4.

3.4 Primerjalna analiza odgovorov ankete PRED in PO posvetu

Že surova analiza vprašalnikov daje slutiti, da se odgovori pred in po intervenciji razlikujejo. Nadalje bomo razlike proučili še s statistično analizo.

Rezultati analize so prikazani v spodnjih dveh tabelah (Tabela 1 in Tabela 2). Tabela 1 prikazuje deskriptivno statistiko ocen posameznih trditev – povprečno oceno trditve za odgovore PRED in PO intervenciji ter standardni odklon.

Tabela 1: Statistika ocen posameznih trditev PRED in PO intervenciji

		Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Večina voznikov bo vozila vozilo potem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo	PRED	3,68	1,002	,124
	PO	3,4154	1,02914	,12765
Ena ali dve alkoholni pijači, ne predstavljata večje verjetnosti za nastanek prometne nesreče	PRED	2,26	1,020	,126
	PO	1,7846	,92690	,11497
Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje vozniške sposobnosti	PRED	1,43	,749	,093
	PO	1,7385	1,22827	,15235
Uporaba konoplje je neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje posameznika	PRED	2,02	1,139	,141
	PO	1,6769	1,03241	,12805
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo	PRED	2,54	1,300	,161
	PO	2,6154	1,24615	,15457
Težko je vedeti koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vseeno varna	PRED	3,28	1,452	,180
	PO	3,8000	1,42741	,17705
Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo	PRED	4,31	1,224	,152
	PO	4,4923	1,03264	,12808
Konoplja škodljivo vpliva na vožnjo, saj okrne nekatere ključne sposobnosti, kot so pozornost, hitrost reagiranja	PRED	4,34	,815	,101
	PO	4,4923	,77304	,09588
Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje	PRED	4,72	,740	,092
	PO	4,7385	,56670	,07029
	PRED	2,14	1,144	,142

Ljudje morajo imeti pravico, da sami presodijo koliko alkohola lahko spijejo in še varno vozijo vozilo	PO	2,1846	1,14417	,14192
Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali izgubiti vozniško dovoljenje	PRED	3,52	1,264	,157
	PO	3,6923	1,17158	,14532
Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti strožje kaznovane	PRED	4,11	1,002	,124
	PO	4,4923	,79300	,09836
Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali dobiti zaporno kazen	PRED	3,08	3,946	,489
	PO	2,7538	1,10441	,13698
Vožnja pod vplivom prepovedanih drog ne bi smela biti olajševalna okoliščina	PRED	3,65	1,217	,151
	PO	3,7692	1,24711	,15469
Vredu je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo	PRED	1,34	,735	,091
	PO	1,2923	,67830	,08413
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola	PRED	2,83	1,364	,169
	PO	2,5231	1,20036	,14889
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so napihnjene	PRED	1,80	1,175	,146
	PO	1,7077	1,22121	,15147
Policija se preveč ukvarja s pijanimi vozniki	PRED	1,88	1,097	,136
	PO	1,6308	,85822	,10645
Večina mojih prijateljev meni, da je vredu voziti in piti alkohol	PRED	1,72	,960	,119
	PO	1,7385	,92326	,11452
Sem za strožje kazni na področju vožnje pod vplivom alkohola	PRED	3,58	1,184	,147
	PO	4,0000	1,25000	,15504

Tabela 2 prikazuje rezultate t-testa za pare trditev PRED in PO intervenciji.

Tabela 2: Rezultati t-testa za ocene posameznega para trditev PRED in PO intervenciji

	Test parov							
	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine	95 % interval zaupanja razlike		t	df	Signifikanca (2-tailed)
				Spodnji	Zgornji			
Večina voznikov bo vozila vozilo potem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo_PRED - Večina voznikov bo vozila vozilo potem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo_PO	,26154	1,07931	,13387	-,00590	,52898	1,954	64	,055
Ena ali dve alkoholni pijači, ne predstavljata večje verjetnosti za nastanek prometne nesreče_PRED - Ena ali dve alkoholni pijači, ne predstavljata večje verjetnosti za nastanek prometne nesreče_PO	,47692	,98596	,12229	,23261	,72123	3,900	64	,000
Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje vozniške sposobnosti_PRED - Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje vozniške sposobnosti_PO	-,30769	1,27381	,15800	-,62333	,00794	- 1,947	64	,056
Uporaba konoplje je neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje posameznika_PRED - Uporaba konoplje je	,33846	,92326	,11452	,10969	,56723	2,956	64	,004

neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje posameznika_PO								
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo_PRED - Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo_PO	-,07692	1,21588	,15081	-,37820	,22436	-,510	64	,612
Težko je vedeti koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vseeno varna_PRED - Težko je vedeti koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vseeno varna_PO	-,52308	1,38189	,17140	-,86549	-,18066	- 3,052	64	,003
Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo_PRED - Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo_PO	-,18462	1,13044	,14021	-,46472	,09549	- 1,317	64	,193
Konoplja škodljivo vpliva na vožnjo, saj okrni nekatere ključne sposobnosti, kot so pozornost, hitrost reagiranja_PRED - Konoplja škodljivo vpliva na vožnjo, saj okrni nekatere ključne sposobnosti, kot so pozornost, hitrost reagiranja_PO	-,15385	,83349	,10338	-,36038	,05268	- 1,488	64	,142
Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje_PRED - Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje_PO	-,01538	,90988	,11286	-,24084	,21007	-,136	64	,892

Ljudje morajo imeti pravico, da sami presodijo koliko alkohola lahko spijejo in še varno vozijo vozilo_PRED - Ljudje morajo imeti pravico, da sami presodijo koliko alkohola lahko spijejo in še varno vozijo vozilo_PO	-,04615	1,11005	,13768	-,32121	,22890	-,335	64	,739
Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali izgubiti vozniško dovoljenje_PRED - Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali izgubiti vozniško dovoljenje_PO	-,16923	1,26946	,15746	-,48379	,14533	- 1,075	64	,287
Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti strožje kaznovane_PRED - Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti strožje kaznovane_PO	-,38462	1,11373	,13814	-,66058	-,10865	- 2,784	64	,007
Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali dobiti zaporno kazen_PRED - Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali dobiti zaporno kazen_PO	,32308	4,01990	,49861	-,67301	1,31916	,648	64	,519
Vožnja pod vplivom prepovedanih drog ne bi smela biti olajševalna okoliščina_PRED - Vožnja pod vplivom prepovedanih drog ne bi smela biti olajševalna okoliščina_PO	-,12308	1,36368	,16914	-,46098	,21483	-,728	64	,469

Vredu je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo_PRED - Vredu je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo_PO	,04615	,75892	,09413	-,14190	,23421	,490	64	,626
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola_PRED - Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola_PO	,30769	1,14459	,14197	,02408	,59131	2,167	64	,034
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so napihnjene_PRED - Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so napihnjene_PO	,09231	,86101	,10680	-,12104	,30566	,864	64	,391
Policija se preveč ukvarja s pijanimi vozniki_PRED - Policija se preveč ukvarja s pijanimi vozniki_PO	,24615	1,07574	,13343	-,02040	,51271	1,845	64	,070
Večina mojih prijateljev meni, da je vredu voziti in piti alkohol_PRED - Večina mojih prijateljev meni, da je vredu voziti in piti alkohol_PO	-,01538	1,02305	,12689	-,26888	,23812	-,121	64	,904
Sem za strožje kazni na področju vožnje pod vplivom alkohola_PRED - Sem za strožje kazni na področju vožnje pod vplivom alkohola_PO	-,41538	1,24865	,15488	-,72479	-,10598	- 2,682	64	,009

Rezultati parnega t-testa kažejo sledeče (ločeno po alinejah za posamezen par oz. posamezno trditev):

- *Par 1: Večina voznikov bo vozila vozilo potem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.* Rezultati testa PRED posvetom ($M = 3,68$, $SD = 1,002$) in PO posvetu ($M = 3,4154$, $SD = 1,02914$) kažejo na manjšo razliko v odgovorih. Obstaja mejna vrednost signifikantne ($p = ,055$) razlike v strinjanju s trditvijo PRED in PO posvetu ($t(64) = 1,954$), kar pomeni, da se PO posvetu anketirani manj strinjajo s to trditvijo, kar v tem primeru kaže na pozitivni vpliv posveta.
- *Par 2: Ena ali dve alkoholni pijači, ne predstavljata večje verjetnosti za nastanek prometne nesreče.* Rezultati testa PRED posvetom ($M = 2,26$, $SD = 1,020$) in PO posvetu ($M = 1,7846$, $SD = ,9260$) kažejo na razliko v odgovorih. Rezultati za to trditev kažejo na to, da je posvet pozitivno vplival na anektirane, ki so se PO posvetu bolj zavedali, da ena ali dve alkoholni pojači vplivajo na verjetnost nastanka prometne nesreče. Gre za signifikantno ($p = ,000$) razliko v odgovorih ($t(64) = 6,900$).
- *Par 3: Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje voziške sposobnosti.* Srednja vrednost odgovorov PRED posvetom je bila $1,43$ ($SD = ,749$) in PO posvetu $1,7385$ ($SD = 1,22827$). Parni t-test ($t(64) = -1,947$) kaže na mejno vrednost signifikantnosti ($p = 0,056$). Negativna vrednost t predstavlja, da se je sredna vrednost odgovorov PO posvetu povečala. V primeru te trditve to pomeni, da se anketirani PO posvetu bolj strinjajo s trditvijo »Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje voziške sposobnosti«, kar kaže, v tem primeru, na negativni učinek posveta.
- *Par 4: Uporaba konoplje je neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje posameznika.* Parni t-test je za to trditev pokazal signifikantne ($p = ,004$) razlike ($t(64) = 2,956$) med odgovori PRED ($M = 2,02$, $SD = ,749$) in odgovori PO ($M = 1,7385$, $SD = 1,22827$) posvetu. Tukaj prihaja do negativnega zaključka o vplivu posveta na udeležence. Razlog je lahko tudi v nespecifično determinirani trditvi.
- *Par 5: Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo.* Tukaj ne gre za signifikantne rezultate ($p = 0,612$), oziroma zaključimo lahko, da ne obstajajo statistično signifikantne razlike med odgovori anketirancev, ki so jih podali PRED in PO posvetu. Kar lahko pomeni tudi, da so razlike v srednjih vrednosti posledica naključja.

- *Par 6: Težko je vedeti koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vseeno varna.* Rezultati parnega t-testa PRED posvetom ($M = 3,28$, $SD = 1,452$) in PO posvetu ($M = 3,800$, $SD = 1,42741$) kažejo na manjšo razliko v odgovorih. Obstajajo signifikantne ($p = ,003$) večje razlike v strinjanju s trditvijo PRED in PO posvetu ($t(64) = -3,052$). Ti rezultati kažejo na to, da ima posvet vpliv na udeležence v primeru te trditve.
- *Par 7: Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo.* Srednja vrednost odgovorov PRED posvetom je bila zelo visoka, $4,31$ ($SD = 1,224$), in PO posvetu $4,4923$ ($SD = 1,03264$). Zaradi visoke vrednosti signifikance ($p = ,193$) lahko zaključimo, da za to trditev ne obstajajo statistično signifikantne razlike med odgovori anketirancev.
- *Par 8: Konoplja škodljivo vpliva na vožnjo, saj okrni nekatere ključne sposobnosti, kot so pozornost, hitrost reagiranja.* Srednje vrednosti odgovorov PRED posvetom ($M = 4,34$, $SD = ,815$) in PO posvetu ($M = 4,4923$, $SD = ,77304$) se minimalno razlikujejo. Parni t-test je podal nesignifikantne rezultate ($p = ,142$).
- *Par 9: Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje.* Srednje vrednosti odgovorov PRED posvetom ($M = 4,72$, $SD = ,740$) in PO posvetu ($M = 4,7385$, $SD = ,56670$) se delno razlikujejo. Parni t-test je podal nesignifikantne rezultate ($p = ,892$).
- *Par 10: Ljudje morajo imeti pravico, da sami presodijo koliko alkohola lahko spižejo in še varno vozijo vozilo.* Tudi tukaj je parni t-test pokazal na nesignifikantne povezave ($p = ,739$). So pa srednje vrednosti odgovorov PRED posvetom ($M = 2,14$, $SD = 1,144$) in PO posvetu ($M = 2,1846$, $SD = 1,14417$) zelo podobne.
- *Par 11: Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali izgubiti voziško dovoljenje.* Tudi pri tej trditvi je parni t-test pokazal na nesignifikanco razlik ($p = ,278$), torej da ni statistično signifikantnih razlik med odgovori na to trditev PRED in PO posvetu. So pa srednje vrednosti odgovorov PRED posvetom ($M = 3,52$, $SD = 1,264$) in PO posvetu ($M = 3,6926$, $SD = 1,17158$) zelo podobne.
- *Par 12: Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti strožje kaznovane.* Parni t-test je za to trditev pokazal signifikantne ($p = ,007$) razlike ($t(64) = -2,784$) med odgovori PRED ($M = 4,11$, $SD = 1,002$) in odgovori PO ($M = 4,4923$, $SD = ,79300$) posvetu. Tako lahko ugotovimo, da gre za statistično značilne razlike med odgovori PRED in PO posvetu, kar konkretno

za to trditev pomeni, da se udeleženci PO posvetu bolj strinjajo s trditvijo »Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti strožje kaznovane«.

- *Par 13: Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali dobiti zaporno kazen.* Zaradi visoke vrednosti signifikance ($p = ,519$) lahko zaključimo, da za to trditev ne obstajajo statistično signifikantne razlike med odgovori anketirancev, ki so jih podali PRED ($M = 3,08$, $SD = 3,946$) in PO ($M = 2,7538$, $SD = 1,10441$) posvetu.
- *Par 14: Vožnja pod vplivom prepovedanih drog ne bi smela biti olajševalna okoliščina.* Tudi tukaj ne moremo trditi, da obstajajo statistično signifikantne ($p = ,469$) razlike v odgovorih PRED ($M = 3,65$, $SD = 1,217$) in PO ($M = 3,7692$, $SD = 1,24711$) posvetu.
- *Par 15: Vredu je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo.* Tudi tukaj ne moremo trditi, da obstajajo statistično signifikantne ($p = ,626$) razlike v odgovorih PRED ($M = 1,34$, $SD = ,735$) in PO ($M = 1,2923$, $SD = ,67830$) posvetu.
- *Par 16: Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.* Parni t-test je za to trditev pokazal signifikantne ($p = ,034$) razlike ($t(64) = -2,167$) med odgovori PRED ($M = 2,83$, $SD = 1,364$) in odgovori PO ($M = 2,5231$, $SD = 1,20036$) posvetu. Tako lahko ugotovimo da gre za statistično značilne razlike med odgovori PRED in PO posvetu, kar konkretno za to trditev pomeni, da se udeleženci PO posvetu manj strinjajo s to trditvijo.
- *Par 17: Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so napihnjene.* Tudi tukaj ne moremo trditi, da obstajajo statistično signifikantne ($p = ,391$) razlike v odgovorih PRED ($M = 1,80$, $SD = 1,175$) in PO ($M = 1,7077$, $SD = 1,22121$) posvetu.
- *Par 18: Policija se preveč ukvarja s pijanimi vozniki.* Tudi tukaj ne moremo trditi, da obstajajo statistično signifikantne ($p = ,070$) razlike v odgovorih PRED ($M = 1,88$, $SD = 1,097$) in PO ($M = 1,6308$, $SD = ,85822$) posvetu.
- *Par 19: Večina mojih prijateljev meni, da je vredu voziti in piti alkohol.* Tudi tukaj ne moremo trditi, da obstajajo statistično signifikantne ($p = ,904$) razlike v odgovorih PRED ($M = 1,72$, $SD ,960$) in PO ($M = 1,7385$, $SD ,92326$) posvetu.
- *Par 20: Sem za strožje kazni na področju vožnje pod vplivom alkohola.* Gre za statistično signifikantno ($p = ,009$) razliko v odgovorih ($t(64) = -2,682$). Srednja vrednost PRED posvetom znaša 3,58 ($SD = 1,184$), PO posvetu pa 4,000 ($SD = 1,2500$).

Sklep

Celokupno analiza kaže na uspešnost intervencij, saj se pri ključnih elementih, na katere ciljajo intervencije, po delavnicah pokažejo spremembe v odnosu mladostnikov. Tako mladostniki povečajo svoje zavedanje, da tudi manjša količina alkoholnih pijač pred vožnjo vpliva na voziške sposobnosti, njihov odnos do alkohola in drog kot potencialnih vplivov pa se je poostрил.

Pri nekaterih področjih opažamo, da prihaja do nesoglasij med rezultati anket in cilji iniciative, na primer pri vprašanjih, ki se nanašajo na uporabo marihuane. Domnevamo, da zaradi neskladij prihaja zaradi neustreznosti posameznih vprašanj v smislu definicije konoplje/marihuane na splošno, ne samo kot droge, in v nespecifično zastavljenih vprašanjih.

Druga težava, ki smo jo zaznali pri anketi, je v usmerjenosti trditev, ki jih anketiranci ocenjujejo. Tako pri nekaterih trditvah gre za splošne ocene anketirančevega okolja, ki se s samim posvetom ne morejo spremeniti (npr. Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo). Ker gre tu za splošna dejstva, ki jih anketiranec samo oceni, ne more pa jih aktivno spreminjati, je smiselno, da se tovrstne trditve anketirancu predložijo samo enkrat, ne pa pred in po posvetu.

V skladu z evalvacijo vprašalnikov in rezultatov lahko trdimo, da so rezultati delavnic zadovoljivi, pri samem merjenju vpliva delavnic na mladostnike pa obstaja prostor za izboljšave. V naslednjem krogu izvedb delavnic predlagamo uporabo posodobljenega vprašalnika, ki bo odpravil pomanjkljivosti, ugotovljene v tokratnem ciklu izvedbe delavnic. Predvsem predlagamo slovnično preverbo trditev, ločitev splošnih trditev in trditev, ki se nanašajo neposredno na udeleženca in njegov odnos do glavnih točk iniciative, ter spremembo nekaterih trditev tako, da bodo bolj jasno opredeljevale vsebino in namen iniciative.

Priloge

Priloga 1: Vprašalnik PRED posvetom

VPRAŠALNIK, POSVET PRED

Starost: ____ Spol: ____

1. Imam voziško dovoljenje:

- a) Da b) Ne

2. Kako zelo se strinjaš s spodnjimi trditvami na lestvici od 1 do 5 (1 zelo ne strinjam in 5 zelo strinjam):

zelo ne strinjam

zelo strinjam

	1	2	3	4	5
Večina voznikov bo vozila vozilo potem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.					
Ena ali dve alkoholni pijači, ne predstavljata večje verjetnosti za nastanek prometne nesreče.					
Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje voziške sposobnosti.					
Uporaba konoplje je neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje posameznika.					
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo.					
Težko je vedeti koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vseeno varna.					
Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo.					
Konoplja škodljivo vpliva na vožnjo, saj okrne nekatere ključne sposobnosti, kot so pozornost, hitrost reagiranja.					
Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje.					
Ljudje morajo imeti pravico, da sami presodijo koliko alkohola lahko spijejo in še varno vozijo vozilo.					
Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali izgubiti voziško dovoljenje.					

Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti strožje kaznovane.					
Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali dobiti zaporno kazen.					
Vožnja pod vplivom prepovedanih drog ne bi smela biti olajševalna okoliščina.					
Vredu je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo.					
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.					
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so napihnjene.					
Policija se preveč ukvarja s pijanimi vozniki.					
Večina mojih prijateljev meni, da je vredu voziti in piti alkohol.					
Sem za strožje kazni na področju vožnje pod vplivom alkohola.					

Priloga 2: Vprašalnik PO posvetu**VPRAŠALNIK, POSVET PO**

Starost: ____ Spol: ____

1. Imam voziško dovoljenje:

b) Da b) Ne

2. Kako zelo se strinjaš s spodnjimi trditvami na lestvici od 1 do 5 (1 zelo ne strinjam in 5 zelo strinjam):

zelo ne strinjam

zelo strinjam

	1	2	3	4	5
Večina voznikov bo vozila vozilo potem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.					
Ena ali dve alkoholni pijači, ne predstavljata večje verjetnosti za nastanek prometne nesreče.					
Če skadim en "joint" to ne bo vplivalo na moje voziške sposobnosti.					
Uporaba konoplje je neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje posameznika.					
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo.					
Težko je vedeti koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vseeno varna.					
Vozniki ne bi smeli piti nič alkohola pred vožnjo.					
Konoplja škodljivo vpliva na vožnjo, saj okrne nekatere ključne sposobnosti, kot so pozornost, hitrost reagiranja.					
Tveganje za prometno nesrečo se še poveča, v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in konoplje.					
Ljudje morajo imeti pravico, da sami presodijo koliko alkohola lahko spišejo in še varno vozijo vozilo.					
Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali izgubiti voziško dovoljenje.					
Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti strožje kaznovane.					
Ljudje, ki vozijo pod vplivom alkohola bi morali dobiti zaporno kazen.					

Vožnja pod vplivom prepovedanih drog ne bi smela biti olajševalna okoliščina.					
Vredu je voziti po vplivom alkohola dokler te ne ujamejo.					
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.					
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so napihnjene.					
Policija se preveč ukvarja s pijanimi vozniki.					
Večina mojih prijateljev meni, da je vredu voziti in piti alkohol.					
Sem za strožje kazni na področju vožnje pod vplivom alkohola.					

3. Oceni vsebino in način izvedbe današnjega posveta od 1 do 5 (1 zelo slabo in 5 zelo dobro). Obkroži ustrezen odgovor.

zelo slabo

zelo dobro

1

2

3

4

5

Priloga 3: Predlog prenovljenega vprašalnika PRED posvetom

VPRAŠALNIK, POSVET PRED

Starost: ____ Spol: ____

3. Imam voziško dovoljenje za:

- c) **Kolesa z motorjem (kategorija AM):** Da, že _____ mesecev b) Ne
 d) **Motorna kolesa (kategorija A):** Da, že _____ mesecev b) Ne
 e) **Avtomobil (kategorija B):** Da, že _____ mesecev b) Ne

4. Kako zelo se strinjaš s spodnjimi trditvami na lestvici od 1 do 5 (1 zelo ne strinjam in 5 zelo strinjam):

zelo ne strinjam

zelo strinjam

	1	2	3	4	5
Večina voznikov bo vozila vozilo tudi po tem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.					
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, kadar verjetno presegajo mejo dovoljene koncentracije alkohola v krvi.					
Težko je vedeti, koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vedno varna.					
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.					
Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo.					
Alkohol je del vsake dobre zabave.					
Uporaba marihuane kot droge je neškodljiva in nima negativnih učinkov na zdravje in psihofizično stanje posameznika.					

5. Kako zelo se strinjaš s spodnjimi trditvami na lestvici od 1 do 5 (1 zelo ne strinjam in 5 zelo strinjam):

zelo ne strinjam

zelo strinjam

	1	2	3	4	5
Če voznik pred vožnjo spije eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče.					
Če skadim en "joint", to ne bo vplivalo na moje vozniške sposobnosti.					
Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola.					
Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal.					
Uporaba marihuane (THC) škodljivo vpliva na vožnjo, saj okrne nekatere ključne sposobnosti, kot sta pozornost in hitrost reagiranja.					
Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča.					
Vsak posameznik bi moral imeti pravico, da sam presodi, koliko alkohola lahko spije in še varno vozi vozilo.					
Osebe, ki vozijo pod vplivom alkohola, bi morale izgubiti vozniško dovoljenje.					
Osebe, ki povzročijo prometno nesrečo pod vplivom konoplje ali drugih prepovedanih drog, bi morale biti kaznovane strožje kot sedaj.					
Vožnja pod vplivom prepovedanih drog v kazenskih postopkih ne bi smela biti olajševalna okoliščina.					
Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo.					
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so preveč napihnjene.					
Policija preveč časa posveča lovljenju in kaznovanju voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola.					